

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՌԻՍՈՒՄՆԱԹԵՐԹ

ԻԸ. ՏԱՐԻ 1914

Ցարնկան 15 ֆր. ոսկի — 6 դր.:
 Վեցամսեայ՝ 8 ֆր. ոսկի — 3 դր.:
 Մեկ թիւ կարճե 1-50 ֆր. — 70 կ.:

ԹԻԻ 8, ՕԳՈՍՏՈՍ

ՊԻՈՍ Ժ.ՐԴ Դ

Համաշխարհային արժեքի պատերազմին լուրերուն հետ Օգոստ. 20ին տխուր զոյժ մըն ալ հեռագրուեցաւ թովանդակ աշխարհ. — Պիոս Ժ.րդ Ս. Բահանայապետը վախճանած է: Հանգուցեալը Լոթրինգիայի կամ Լեհաստանի դաշտերէն սլացող, գնդակներու զոհ չեղաւ, քայքայ կնքեց իւր մահկանացուն ոչինչ հիւանդութեամբ մը, երկու երեք օր քաւական եղաւ կաթողիկէ թովանդակ աշխարհը ոգով համակելու:

Յովսէփ Սարուոյ, այս է Հանգուցելոյն մկրտութեան անունը, ծնած է 1835ին Ռիեգա փողրիկ քաղաքաւանը, որ նոյն ատեն Աւստրիոյ կը վերաբերէր: Իւր ութ զաւակի տէր ծնողքը այնչափ աղքատ էին, որ դպրոցական ընթացքն աւարտեց քարերարներու օգնութեամբ: 1858ին քահանայական ժեռնադրութիւնն ընդունելով օգնական կարգուեցաւ Տամբուրյի ժողովրդապետին: Այս ատեններէն արդէն իր վրայ կը փայլէին խոնարհութիւնն, պարզութիւնն ու քրիստոնէական եռանդը, հոգւով եւ մարմնով

նուիրուած էր ընտրովին իր պաշտօնին. եւ այսպիսի անձ մը քնականս-
քար շատ դիւրաւ իւր Առաջնորդներուն մտադրութիւնը պիտի գրաւէր:
1868ին արդէն զինքը կը գտնենք Կանչանոյի մէջ իւր ժողովդապետ
տեղւոյն, 1875ին իւր ընդհանուր Տեղակալ Տրեպիզայի Եպիսկոպոսին եւ
1884ին Եպիսկոպոս Մանսուրայի: Կ'ըսուի թէ Լեւոն ԺԳ. զՍարտոյ
Եպիսկոպոս անուանելու ատեն ըսած ըլլայ. “Եթէ Մանսուրայի թեմը իւր
նոր հովիւը չսիրէ, այս նշան մըն է թէ առհասարակ եւ ոչ մէկը պիտի
սիրէ, վասն զի Սարտոյ ամէնէն արդիւնատուր եւ սիրելի Եպիսկոպոսն է:”,
Բայց Մանսուր սիրեց իր Եպիսկոպոսը, վասն զի Եպիսկոպոսը նախ
զՄանսուր սիրեց իր ամբողջ որտով: Կոչերը բարեկարգեց, պարոններ
բացաւ, նորանոր բարերական ընկերութիւններ հաստատեց, եւ կըր 1893ին
Ղենեատիկի Պատրիարք անուանուեցաւ, սրտի ցաւով միայն բաժնուեցաւ
իւր հոտէն: Բարենորոգչական ջանքերը հոռ ալ շարունակուեցան, բայց
անոնք իրենց կատարելութեան զագաթնակէտը հասան Ս. Պետրոսի
Աթոռին վրայ: Մետաւանամայ արդիւնալիւր եւ քաղմակողմանի գործու-
նելութենէ մը վերջը, կը վախճանի ահա Լեւոն ԺԳ-րդին արժանատուր Թա-
շիրդը Պիոս Ժրդ, թողլով զմեզ իր սրդինքը սգոյ եւ տխրութեան մէջ:

Ազգերու զոյրութեան կռուի հայ տազնապալեց օրերուն մեծ եւ շատ
մեծ է Եկեղեցւոյ կորուստը: Պիոս Ժրդ սովորական կարգի Քահանայա-
պետ մը չէր: Եթէ չունէր Լեւոն ԺԳ-րդին մինչեւ իսկ Կաթողիկէ Եկեղե-
ցւոյ հակառակորդներէն դուրստուած հաճարը, կը կրէր սակայն բան մը
իւր անձին վրայ, որ իրեն միայն առանձնայատուկ էր: Պիոս Ժրդ Ժո-
ղովքահայ Քահանայապետ մըն էր: Ծննդեամբ հասարակ ժողովրդնէ՝
իւր քահանայապետական ըովանդակ գործունէութեան մէջ ալ մնաց անոր
հետ իւր զգածումներով ու ձգտումներով: Ապրեցաւ ամուսնացեալ քործեց
անոր համար: Բրիտոնէական կեանքի պարզութիւնն այնչափ սիրեց, որ
մինչեւ անգամ զլացաւ իւր աղքատ մեքճաւորներուն այն նիւթական
օժանդակութիւնն, որ նկատելով մանաւանդ իւր դրօշն բարձրութիւնը,
անշուշտ կը վայելէր անոնց: — Այժմ մեզի ուրիշ բան չի մնար, բայց
համակերպիլ աստուածային անքննելի Խախախնամութեան, վստահ թէ
մարդկօրէն անդամանելի կարծուած կորուստը ինքը կրնայ դարմանել
տալով մեզի նոր Հայր մը իւր Թաշիրդ անմահ Հանգուցեղոյն:

ԵՍՐ. ՀԱՆԴԻՍԻ